

4° *Duae missæ* scilicet in ecclesiis, in quibus est obligatio missam cantandi quotidie; in aliis autem sola votiva de festo cantari potest (1). Missæ privatæ in diebus, quibus prohibentur votivæ privatæ, celebrandæ sunt conformes officio, et in iis nequit fieri commemoratio festi, de quo votiva cantatur, nisi in officio facta fuerit.

5° *Excepta die Epiphaniæ et festo Corporis Christi*, quod extendendum videtur ad dominicas, in quas in his locis solemnitates horum festorum transferuntur, prout dictum est de missa exequiali n. 56, resp. 1 ad 3.

6° Missa votiva solemnitate ratione tituli vel concursus cantatur cum *Gloria, Credo*, unica oratione (ut dictum est num. 45) atque cum evangelio s. Joannis in fine, etiamsi festum illa omnia non exigat, quia est votiva sollemnis, quæ ita celebrari debet (2).

Titulus VII.

DE COMMEMORATIONIBUS.

Rub. 1. *Commemorationes in Missis fiunt sicut in officio. De Festo duplici aut semiduplici, cujus facta est commemoratio per modum simplicis in Officio, etiam in missa fit commemoratio, non excepta missa sollemni in festis duplicibus secundæ classis, sed excepta Dominica Palmarum ac Vigilia Pentecostes. De Festo simplici fit commemoratio in Missa, quando de eo in officio facta est commemoratio in primis Vesperis. Quando autem de eo fit commemoratio tantum ad Laudes, in Missa so-*

(1) S. R. C. 23 Aug. 1704, n. 3555-3704, 3; 17 Aug. 1709, n. 3665-3814, 1; 3 Sept. 1746, n. 4034-4183, 1.

(2) S. R. C. 1 Ap. 1662, n. 2011-2158; 13 Jun. 1671, n. 2390-2542, 2 et 5; 3 Sept. 1746, n. 4034-4183, 1; 29 Jan. 1752, n. 4074-4223, 9; 9 Ap. 1808, n. 4357-4507, 7.

lemni non fit commemoratio de eo, sed in Missis tantum privatæ. Excipitur pariter Dominica Palmarum, et Vigilia Pentecostes, in quibus nulla fit commemoratio etiam in Missis privatæ de festo simplici occurrente, licet facta sit in officio. De Dominica fit commemoratio, quando in ea agitur de Festo Duplici. De Octava fit commemoratio, quando infra Octavam celebratur aliquod festum, nisi illud Festum fuerit de exceptuatis in Rubrica Breviarii de commemorationibus. Item quando infra Octavam fit de Dominica.

2. *De Feria fit commemoratio in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, Rogationibus, et Vigiliis, quando Missa dicenda est de Festo illis temporibus occurrente. Sed in Ecclesiis Cathedralibus et Collegiatis, ubi plures Sacerdotes quotidie celebrant, in Feriis, Rogationibus, et Vigiliis prædictis, quæ habent Missas proprias, dicuntur duæ Missæ, una de Festo, alia de Feria, Rogationibus et Vigilia, absque ulla utrorumque commemoratione; in Festis tamen majoribus primæ classis nihil fit de Vigilia occurrente, ut dictum est supra.*

3. *Quando infra hebdomadam dicuntur Missæ votivæ, post primam orationem semper dicatur Oratio ejus, de quo fit officium, ut supra explicatum est in propria Rubrica.*

4. *Quando fit commemoratio de Feria Quatuor Temporum, pro Feriæ commemoratione dicitur prima Oratio, quæ concordat cum Officio.*

5. *In faciendis commemorationibus servetur ordo, ut in Breviario. De Festo duplici quod agitur ad instar Simplicis, fiat commemoratio ante illam Dominicæ: de Dominica ante Festum Semiduplex redactum ad modum Simplicis: de Semiduplici ante diem infra Octavam: de die infra Octavam, ante Ferias prædictas: de Feriis prædictis, ante Festum Simplex: de Festo Simplici, ante Orationes, quæ secundo vel tertio loco dicendæ assignantur, et hæc dicantur ante orationes votivas; in quibus votivis servetur deinde dignitas Orationum, ut de sanc-*

tissima Trinitate, de Spiritu sancto, de ss. Sacramento, de sancta Cruce ante Votivam de B. Maria, et de Angelis, et de s. Joanne Baptista et s. Joseph ante Apostolos, et similiter in aliis.

6. Si facienda sit commemoratio pro defunctis, semper ponitur penultimo loco. In Missis autem defunctorum nulla fit commemoratio pro vivis, etiamsi Oratio esset communis pro vivis et defunctis.

7. Quando dicuntur plures Orationes, prima tantum, et ultima cum sua conclusione terminantur: et ante primam et secundam orationem tantum dicitur Oremus: ante primam dicitur etiam Dominus vobiscum.

8. Cum vero dicuntur plures Orationes, et una Oratio eadem sit cum alia ibidem dicenda, Oratio ejusmodi, illa scilicet, quæ eadem est, non aliæ, commutetur cum alia de communi vel proprio, quæ sit diversa. Idem servetur in Secretis, et Orationibus post Communionem.

70. Commemorationes aliæ sunt speciales ratione officii currentis, de quibus hoc numero agitur; aliæ communes, quæ, dum ritus semiduplex vel simplex plures exigit orationes, deficientibus specialibus, secundo et tertio loco adduntur, de quibus agitur n. 76.

Annotatur: 1° dicitur: *de festo simplici fit commemoratio, quando de eo in officio facta est commemoratio in 1 vesp. vel facta fuisset, nisi concurrisset cum duplici 1 cl. Quando autem de eo fit commemoratio tantum ad laudes in festis 2 cl., in missa solemnī, seu quocumque modo cantata, etiam sine diacono et subdiacono, etiamsi non sit missa conventualis, non fit seu omitti debet commemoratio simplicis (1). In missis tamen privatis seu lectis in festis 2 cl. commemoratio simplicis fieri debet, excepta missa conventuali, in qua licet lecta omittenda est (2).*

(1) S. R. C. 9 Ap. 1808. n. 4357-4507, 4; 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 10.

(2) S. R. C. 27 Mart. 1779, n. 4244-4393, 18.

2° *De octava fit commemoratio, nisi festum fuerit 1 vel 2 cl., exceptis octavis nativitatis Domini, epiphaniæ et ss. Corporis Christi, de quibus semper fit commemoratio, quocumque festo occurrente (1).*

3° *De feria fit commemoratio etc. scilicet de feriis adventus, quadragesimæ, quatuor temporum et secundæ rogationum semper fit commemoratio, etiam in festis 1 cl. Item de vigiliis in missa semper fit commemoratio etiam in adventu, quadragesima, et quatuor temporibus, licet de iis nihil fiat in officio, exceptis festis duplicibus 1 cl. in quibus, excepta vigilia epiphaniæ, nihil fit de vigilia. De feria tertia et quarta rogationum vide tom. III, n. 76.*

4° *In Ecclesiis Cathedralibus et Collegiatis... in feriis... dicuntur duæ Missæ... absque ulla utrorumque commemoratione. In feria 4^a rogationum, si officium fiat de festo, cum tunc dicantur tres missæ, scilicet de festo, de vigilia et de rogationibus, omnes dicuntur sine aliorum commemoratione. Hic autem notandum est, commemorationem diei infra octavam et simplicis, si occurrant, item vigiliæ aut feriæ fieri non in utraque missa, sed tantum in alterutra, cum qua majorem habent connexionem et affinitatem; scilicet in missa de festo fit commemoratio octavæ et simplicis, et in missa de feria commemoratio vigiliæ, sicut etiam in missa de vigilia in adventu commemoratio feriæ (2). Orationes secundo et tertio loco dicuntur de tempore. Idem servandum est, dum in choro præter missam conventualem cantatur votiva, ita ut in votiva non fiat commemoratio officii, de quo alia missa conventualis cantatur, et in missa conventuali non fiat commemoratio illius, de quo votiva celebratur (3). Hæc tamen omnia tantum intelligenda sunt de missis conventualibus; nam aliæ missæ dicuntur cum omnibus commemorationibus, quas officium exigit (4).*

(1) Rub. brev. tit. VII, n. 3 et tit. IX, n. 4 et 6.

(2) Quarti p. 1, tit. 7, d. 2.

(3) S. R. C. 13 Jun. 1671, n. 2390-2542, 2; 16 Feb. 1737, n. 3907-4056, 10.

(4) Dec. cit. 13 Jun. 1671.

5° Ut dicitur n. 7, *quando dicuntur plures orationes, prima cum sua conclusione terminatur*: hinc liquet primam orationem generaliter concludendam esse, et proinde commemorationes speciales dominicæ, feriæ, octavæ, etc. dicendas esse sub altera conclusione. Aliquando tamen plures dicendæ sunt orationes sub prima conclusione, videlicet: 1° exposito ss. Sacramento, ejusdem commemoratio faciendæ est sub unica et prima conclusione in duplicibus primæ et secundæ classis ac similibus, nisi alia commemoratio faciendæ sit sub distincta conclusione, cui tunc adjungitur, ut dicitur n. 73 ad 4. 2° Si oratio imperata pro re gravissima, dicendæ sit in duplicibus primæ classis, hæc faciendæ est sub unica conclusione, nisi alia commemoratio occurrat, ut dicitur n. 72 ad 4. 3° Diebus anniversariis creationis et coronationis Summi Pontificis, nec non electionis et consecrationis Episcopi in duplicibus secundæ classis adjungitur principali missæ orationi collecta *Deus, omnium fidelium pastor*, modo alia commemoratio sub distincta conclusione faciendæ non sit, ut dicitur n. 74. 4° Si votiva solemnitas celebranda foret in die prohibita, oratio missæ votivæ addendæ est principali missæ orationi sub una conclusione, ut dictum est n. 29. Hoc obtinet non tantum in votiva solemnitate pro re gravi vel publica Ecclesiæ causa, sed etiam in votivis ratione orationis quadraginta horarum, ut dictum est n. 31, et in votivis solemnitatibus Epiphaniæ, ss. Corporis Christi, etc. ut dicitur tom. 2, n. 297. 5° In Missa ordinationis dicendæ est oratio pro ordinandis sub una conclusione cum oratione missæ. Idem servandum est in consecratione Episcopi, benedictione Abbatis, Regis, etc. ut in pontificali præscribitur.

6° Dicitur n. 8: *Cum dicuntur plures orationes, et una oratio eadem sit cum alia... commutetur* etc. Orationes censentur eadem, licet sit unius aut alterius vocis variatio, item quando utriusque postulatio iisdem verbis constat, licet in reliquis aliquid varium sit: si autem utriusque postulatio sit diversa, quamvis cætera eadem sint, uti in secunda pro martyre pontifice et in prima pro confessore non pontifice, aut licet eadem utriusque sit postulatio, si tamen reliqua

totaliter differant, uti in orationibus *A cunctis* et *Ecclesiæ tuæ*, non eadem sed diversæ censendæ sunt (1). In casu si orationes sint de vario mysterio aut sancto, illa oratio varianda est, quæ pro commemoratione seu ordine posterior dicitur (2). Si in communi una tantum oratio habeatur, ut pro doctoribus, abbatibus, virginibus et non virginibus; adhiberi potest pro doctoribus et abbatibus alia de communi confessoris, et pro virginibus et non virginibus sive martyribus sive non martyribus *Indulgentiam* ex missa *Me expectaverunt* de communi virginis et martyris, item *Exaudi nos* ex missa *Vultum tuum* de communi virginis tantum, et similiter secreta et postcommunio; videlicet exprimendo vel tacendo *Virginem* vel *Martyrem* tantum, vel utrumque simul juxta officii qualitatem (3). Si casus accidat in dominica vel feria, sumitur oratio dominicæ vel feriæ sequentis. Item loco orationis *Deus refugium* inter votivas, dici potest oratio sequens *Ne despicias*. Mutatur illa tantum oratio, quæ eadem est, non vero secreta et postcommunio, et vicissim. Si autem oratio eadem sit, aut licet non iisdem verbis concepta ad idem tamen mysterium aut eundem sanctum principaliter dirigatur; tunc illa quæ tenet locum commemorationis aut ordine posterior dicitur, omitti debet, ne bis fiat de eodem (4). Casus occurrit, si imperata sit oratio de Spiritu Sancto, et eadem in missa secundo aut tertio loco dicendæ sit; tunc imperata non est mutanda in illam ad postulandam gratiam Spiritus Sancti, sed omittenda (5), et suppletur per illam quæ secundo aut tertio loco recitatur.

Si orationes ad idem mysterium aut eundem sanctum principaliter non dirigantur; tunc inter commemorationes speciales et orationes quæ secundo et tertio loco dicuntur, ordinariæ etiam non admittitur oratio illius, de quo jam mentio facta est, ut patet ex rub. gen. tit. IX, n. 15; inter

(1) S. R. C. 29 Mart. 1851, n. 5152, 2; Guyetus l. 3, c. 2, q. 7.

(2) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 31.

(3) S. R. C. 12 Sept. 1840, n. 4762-4909, 1; 21 Jul. 1855, n. 5215, 5.

(4) Vid. tom. II, n. 258 et 308.

(5) S. R. C. 5 Mart. 1870, n. 5445, dub. 1.

collectas autem seu orationes imperatas et votivas addi potest oratio ejus, de quo in præcedentibus facta est mentio, sive orationes immediate sequantur sive non, modo ad idem mysterium aut eundem sanctum principaliter non dirigantur (1).

71. Quot, quæ, et quo ordine orationes dicuntur in missa?

R. 1° Commemorationes eædem, eodem numero, eodemque ordine in missa fiunt sicut in officio factæ sunt; exceptis simplicibus in festis 2 cl., dominica palmarum, et vigilia pentecostes, de quibus rubrica agit supra n. 1; item feria tertia et quarta rogationum, atque vigiliis in adventu, quadragesima et quatuor temporibus, de quibus in missa fit commemoratio, licet in officio non sit facta; nec non casu, quo dicuntur duæ missæ conventuales ut dictum est supra annot. 4.

2° Prius fit commemoratio, de quo, secluso impedimento, die illa celebraretur officium (2). Inde sequitur, commemorationem feriæ secundæ rogationum præcedere commemorationem simplicis occurrentis, et contra commemorationem simplicis præcedere commemorationem feriæ tertiæ et quartæ rogationum, sed non commemorationem vigiliæ ascensionis; item commemorationem diei infra octavam præcedere commemorationem feriæ majoris et vigiliæ, nec non commemorationem feriæ adventus præcedere commemorationem vigiliæ, licet missa, si festum novem lectionum non occurrat, in casu diceretur de feria cum commemoratione octavæ, vel de vigilia cum commemoratione feriæ adventus.

3° Quot et quæ orationes dicantur in duplicibus, semiduplicibus et diebus inferioris ritus, dicitur n. 76. Orationes imperatæ semper recitantur post commemorationes speciales et orationes communes secundo et tertio loco dicendas, sed ante illas, quas celebrans pro libitu adjungit. In orationibus votivis seu ad libitum dignior semper præcedit minus dignam. Hic ordo dignitatis supra in rubrica n. 5 assignatur. Pro aliis sanctis ordinem litaniarum, et pro orationibus votivis

(1) Gavantus p. 4, tit. 17, n. 27; Guyetus l. 4, c. 21, q. 20.

(2) S. R. C. 18 Dec. 1779, n. 4246-4395, 1; Vid. tom. II, n. 263.

in fine missalis eundem ordinem, quo in missali ponuntur, servare convenit.

DE ORATIONE IMPERATA, DE VENERABILI, ET DICENDA IN ANNIVERSARIO ELECTIONIS ET CONSECRATIONIS EPISCOPI.

Sub nomine orationis imperatæ comprehendi potest 1° oratio stricte dicta imperata, 2° oratio de venerabili dicenda exposito ss. Sacramento, et 3° oratio dicenda in diebus anniversariis electionis et consecrationis Episcopi, nec non creationis et coronationis Summi Pontificis, quia hæ omnes per decreta S. R. C. vel ex speciali causa a Summo Pontifice vel Episcopo præter generales rubricarum regulas imperantur.

72. Quis et ex qua causa potest orationem in missa dicendam imperare; ubi, quando et quo ordine est recitanda?

R. 1° Oratio imperari potest a solo Summo Pontifice et Episcopo loci, non autem a Prælati regularibus sine licentia Episcopi, ut a subditis suis dicatur sive pro necessitatibus ordinis, sive pro necessitate communi (1). Multo minus in duplicibus, semiduplicibus et æquivalentibus oratio in missa addi potest pro libito aut devotione celebrantis, aut ad postulationem stipem offerentis, licet etiam pro re gravi: quia in missa nihil privata auctoritate addere licet (2).

Not. hymnum *Te Deum* aliasve preces publicas similiter a potestate sæculari imperari non posse (3).

2° Non tantum Summus Pontifex, sed etiam Episcopus eandem imperare potest non solum pro re gravi, sed et pro re non gravi seu ex causa rationabili (4).

3° Si Episcopus eandem imperet, dicenda est per modum præcepti et obligationis, non tantum in sæcularium, sed et in regularium ecclesiis etiam exemptis; ita quidem ut non

(1) S. R. C. 27 Mart. 1779, n. 4244-4393, 16; Janssens p. 1, tit. 9, n. 112.

(2) S. R. C. 7 Sept. 1850, n. 5146, 3.

(3) Bened. XIV Constit. *quemadmodum preces* 23 Mart. 1743; *Analecta juris Pont.* 7 ser. fol. 1073.

(4) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 22; Quarti p. 1, tit. 1, d. 8.

liceat pro libito cessare ab eadem recitanda, antequam ordinarius id jusserit (1).

Dubitari potest, an et quam orationem celebrans in alia diœcesi in missa recitare debeat: dicendum tamen videtur, eum non posse recitare orationem in propria diœcesi imperatam, sed teneri ad orationem imperatam in diœcesi, in qua celebratur; sicuti nomen episcopi diœcesis, in qua celebratur, in canone est exprimendum, et oratio imperata etiam in exemptis regularium ecclesiis est recitanda, adeoque ab omnibus, in diœcesi celebrantibus.

4° Si oratio præcepta sit pro re gravissima et universali ac ita imperetur, uti pro Concilio Vaticano factum fuit 11 Aprilis 1869; dicitur etiam in duplici 1 et 2 cl.; in duplici 1 cl. sub unica conclusione, nisi aliæ commemorationes occurrant, et in duplici 2 cl. ac diebus inferioris ritus sub sua conclusione, vel cum reliquis commemorationibus, si sint faciendæ (2).

5° Si autem oratio sive a Summo Pontifice sive ab Episcopo loci imperetur dicenda in missis per aliquod tempus, uti fieri solet, omittenda est in omnibus missis in duplicibus 1 cl., dominica palmarum, vigiliis nativitatis Domini et pentecostes, feria quinta in cœna Domini et sabbato sancto, atque in votivis solemnibus, quia celebrantur sub ritu 1 cl. nec non in missis de *Requiem* juxta rub. gen. tit. VII, n. 6, nisi oratio imperata sit pro defuncto, ut infra dicitur; in duplicibus vero 2 cl. pro arbitrio celebrantis legi vel omitti potest in missis privatis, sed in solemnibus seu cantatis (ut dictum est n. 70, annot. 1, de comm. simplicis) et conventualibus licet lectis, etiam omittenda est (3). Aliis autem omnibus

(1) S. R. C. 17 Aug. 1709, n. 3665-3814, 3; dec. gen. 31 Mart. 1821, n. 4428-4578, 1 et 2; 16 Feb. 1856, n. 5222, 5.

(2) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 22; 3 Jul. 1869, n. 5443, VIII; 7 Aug. 1875, n. 5622, III; Acta apud s. Sedem tom. 4, fol. 669; Brassine de m. vot. c. 7, n. 1.

(3) S. R. C. 7 Aug. 1627, n. 560-707, 4; 3 Mart. 1761, n. 4150-4299, 5; 15 Maji 1819, n. 4410-4560, 2; 20 Ap. 1822, n. 4436-4586, 2; 23 Maji 1835, n. 4597-4746, d. 1, q. 3; 16 Ap. 1853, n. 5183, 15; Gardell. instr. Clem. § XVII, n. 24.

diebus dici debet, etiam in dominicis adventus et quadragesimæ, excepta dominica palmarum et quarta adventus in occurso vigiliæ nativitatis Domini (1).

Oratio imperata etiam omitti debet, si eadem sit cum alia prius dicenda (2) et de eodem objecto; si autem sit de diverso objecto, in aliam commutanda est, ut dictum est n. 70, annot. 5. Notandum autem, si imperata sit oratio *Ecclesie* vel pro Papa eo tempore, quo hæ orationes in missis dicuntur, semper dicendam esse utramque (3).

6° Hæc oratio imperata quotidie dicenda, semper recitanda est sub altera conclusione, et post omnes commemorationes speciales et etiam communes, quæ secundo et tertio loco addendæ præscribuntur, sed ante orationes votivas, quas celebrans in missis votivis et diebus simplicibus ac ferialibus adjungit. Si plures orationes imperentur, dicendæ sunt non ordine temporis, quo præscribuntur, sed ordine dignitatis, vel eo ordine quo in fine missalis ponuntur. Propter orationem imperatam nulla alia, neque tertia ad libitum omitti potest (4).

7° Si oratio imperetur pro defuncto vel pro defuncta, hæc in missis non de *Requiem* penultimo loco recitanda est omnibus diebus, quibus permittuntur missæ privatæ de *Requiem*, sive dicantur de officio currenti sive votivæ (5). Præterea dicenda etiam videtur in feria quarta cinerum, feriis 2, 3, et 4 hebdomadæ sanctæ, dominicis aliisque, in quibus duæ vel tres dicuntur orationes, quia, quamvis decretum 2 Dec. 1684, id tantum permittat in diebus, in quibus missas de *Requiem* celebrare licet, hoc tamen decretum est tantum permissivum quoad dies in quibus missæ de *Requiem* permittuntur, et non exclusivum quoad dies præfatos, in quibus proinde, cum plures dicantur orationes, et imperata penul-

(1) Dec. cit. 20 Ap. 1822.

(2) S. R. C. 5 Mart. 1870, n. 5445, 1.

(3) S. R. C. 23 Maji 1835, n. 4597-4746, d. 1, q. 2.

(4) S. R. C. 2 Dec. 1684, n. 2924-3073, 9; 17 Aug. 1709, n. 3665-3814, 3.

(5) S. R. C. 2 Dec. 1684, n. 2924-3073, 6.

timo loco poni queat, etiam dicenda videtur. Non tamen permissa videtur in duplicibus et votivis solemnibus, neque in vigiliis nativitatis Domini et pentecostes, dominica palmarum et triduo sacro propter rub. gen. tit. VII, n. 6, juxta quas oratio pro defunctis semper penultimo loco est ponenda: quod in duplicibus præfatisque diebus, in quibus aliqua commemoratio non occurrit, servari nequit, adeoque est omit-tenda; eo magis, quia ordinarii eam non præscribunt nisi salvis rubricis, vel eam saltem aliter præscribere non valent. Alia decreta hic applicari non debent, quia agunt de oratione imperata pro aliis necessitatibus. Quoad missas de *Requiem*, in his imperata pro defuncto etiam recitanda est, si plures dicantur orationes: ex quibus tamen nulla propter orationem imperatam omitti potest; ita ut eo casu quatuor saltem dicantur orationes, et oratio imperata ponatur tertio loco ante orationem *Fidelium* (1), et etiam ante alias, quas celebrans forte pro libitu addit. In missis autem de *Requiem* in quibus, juxta rub. gen. tit. V, n. 3, una tantum dicitur oratio, imperata omittenda est, tum ob has rubricas, quæ differunt ab aliis tit. IX, n. 1, in quibus additur: *nisi facienda sit aliqua commemoratio*; tum ex eo, quod, dum plures dicuntur orationes in missa de *Requiem*, ultimo loco semper dicenda sit illa *Fidelium*, quam tamen rubricæ citatæ tit. V, n. 3 excludunt (2).

Not. Episcopum non quidem posse imperare, ut aliæ preces in decursu missæ addantur (3), sed post missam finitam (4) aut in laudibus vespertinis, prout usus docet. Quibus diebus hæ preces dicendæ vel omittendæ sint, ex modo mandati, quo præscribuntur, determinandum est. Cum enim sint extra missam et officium, regulas pro his statutas imitari non debent. Si præscribantur pro diebus dominicis et festivis sine

(1) S. R. C. 12 Dec. 1879, in *Valentinien*, dub. II, Acta S. Sedis 1879, vol. XII, fol. 642.

(2) *Revue des sciences ecclésiastiques*, 1878, Juillet, fol. 74-86.

(3) S. R. C. 11 Jun. 1605, n. 121-267.

(4) S. R. C. 31 Aug. 1867, n. 5381, 8.

exceptione, dicendæ sunt omnibus festis etiam 1 cl. (1). Non tamen convenienter recitantur post missam de *Requiem*, quamdiu celebrans paramentis nigris adhuc est indutus, saltem si sequatur absolutio; quia hæc juxta rubricas immediate post missam est facienda, et sicut juxta rubricas generales tit. VII, n. 6, in missis defunctorum nulla fit commemoratio pro vivis, sic etiam preces pro vivis inter officium defunctorum recitare, convenire non videtur. Preces pro rege in archidiocesi Mechliniensi omittuntur in dominicis in quibus occurrit dup. 1 aut 2 cl. (2). Juxta decretum S. R. C. 27 Februarii 1882 ad I licitum est sacerdoti celebranti ante vel post expletum Missæ sacrificium publice recitare preces in lingua vernacula.

Preces, jussu Papæ Leonis XIII in omnibus tum Urbis tum catholici Orbis ecclesiis post privatæ Missæ celebrationem flexis genibus recitandæ, non omitti possunt post Missam lectam de *Requiem*, ut clare patet ex decreto 14 Decembris 1883, in quo sanctitas sua mandat ut dictæ preces in fine *cujusque* Missæ sine cantu celebratæ flexis genibus recitentur.

73. Quando et quomodo oratio de ss. Sacramento exposito in missa fieri potest et debet?

R. Fieri potest et debet in omni missa solemnī seu cantata sive cum, sive sine sacris ministris (3), celebrata in altari, in quo ss. Sacramentum exponitur. De missa solemnī celebrata in alio altari idem dicendum est ac de missa privata ut in sequentibus.

2º In missis privatis, celebratis sive ad altare expositionis, sive ad alia, durante expositione, fieri potest, quando ss. Sacramentum publice seu detectum exponitur sive in ostensorio sive in pyxide, si dies permittat, ut mox dicetur; numquam autem fieri debet, nisi ss. Sacramentum sit expositum pro oratione 40 horarum, et instructio Clem. data pro hac ora-

(1) S. R. C. 22 Aug. 1722, n. 3802-3952, 10; Conferentiæ eccles. Diœc. Mechl. 1872 ex liturg. VI.

(2) Declaratio 1 Aug. 1836. Collectio epist. Past. tom. 2, fol. 170.

(3) S. R. C. 3 Mart. 1761, n. 4150-4299, 6; 22 Mart. 1862, n. 5320, 3.